

Seksuaalisen ahdistelun kriminalisointi uudistetussa seksuaalirikoslainsäädännössä

Joni Hänninen

Opinnäytetyö, AMK

Joulukuu 2023

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Oikeustradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma

Hänninen, Joni

Seksuaalisen ahdistelun kriminalisointi uudistetussa seksuaalirikoslainsäädännössä

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Joulukuu, 25 sivua.

Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Rikoslakia uudistettiin seksuaalirikoslainsäädännön osalta 1.1.2023. Lakiuudistuksen tarkoitus oli lisätä yksilön koskemattomuuden suojaa ja parantaa henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Lakimuutoksen myötä mm. seksuaalinen ahdistelu rikosnimikkeenä muuttui ja sen 1 momenttiin lisättiin kohta 2. Uudistuksen myötä kriminalisoitiin myös muu kuin fyysisesti tapahtuva seksuaalinen ahdistelu. Muilta osin seksuaalinen ahdistelu rikosnimikkeenä pysyi ennallaan.

Tutkimuksen tavoite oli käydä läpi lakiuudistuksen tuomat muutokset seksuaaliseen ahdisteluun rikosnimikkeenä ja ennen kaikkea selvittää mitä muu kuin fyysinen ahdistelu käytännössä tarkoittaa. Tutkimus suoritettiin oikeusdogmaattisena eli lainopillisena tutkimuksena. Lainopillisin menetelmin käytiin läpi seksuaalisen ahdistelun 1 momenttia ja asiaa tutkittiin mm. hallituksen esityksen ja siihen liittyvien valiokuntien asiakirjojen kautta. 1 momentin 2. kohtaan liittyi tiettyjä ongelmakohtia rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ja tätä ongelmaa selvitettiin erinäisten oikeuskirjallisuusteosten kautta. Seksuaalista ahdistelua punnittiin myös rikostapausten kautta, jotka korkein oikeus oli ratkaissut ennen nykyisen lain voimaantuloa. Näin arvioitiin olisiko näissä tapauksissa vastaaja tuomittu seksuaalisesta ahdistelusta nykyisen lainsäädännön perusteella.

Tutkimustulosten perusteella saatiin hallituksen esityksestä useita käytännön esimerkkejä, milloin joku voi syyllistyä seksuaaliseen ahdisteluun muullakin tavalla kuin fyysisesti koskettelemalla. Rikosasioita ratkaistaessa oleellista osaa näyttelee aikaisempi oikeuskäytäntö ja tutkimuksessa todettiin, että koska nykyisen lainsäädännön mukaista oikeuskäytäntöä seksuaalisesta ahdistelusta ei vielä ole olemassa, ei tutkimustulosten perusteella voida varmasti sanoa millainen muu kuin fyysisen teko on rangaistavaa ja mikä ei. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallinen avoin tekotapa oli tutkimustulosten mukaan kuitenkin hyväksyttävää, koska seksuaalirikosten luonne on sellainen, ettei kaikki tekemuotoja pystytä aukottomasti laissa luettelemaan.

Avainsanat (asiasanat)

Rikoslaki, seksuaalinen ahdistelu, seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus, rikosoikeudellinen laillisuusperiaate, seksuaalinen itsemääräämisoikeus, syyteoikeus

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Hänninen, Joni

Criminalization of sexual harassment in the revised sexual offences legislation

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences. December, 25 pages.

Degree Programme in Business Administration (administration and law). Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

On 1st of January 2023, the Criminal Code was reformed regarding sexual offences. The purpose of the reform was to increase the protection of the integrity of the individual and improve the sexual autonomy of the person. The amendment changed the criminal offence of sexual harassment and added a new paragraph 2 to paragraph 1. The amendment also criminalized non-physical sexual harassment. Otherwise, sexual harassment as a criminal offence remained unchanged.

The aim of the study was to review the changes to the criminalization of sexual harassment brought about by the reform and, above all, to find out what non-physical harassment means in practice. The study was carried out as a legal-dogmatic study. The legal method was used to examine section 1 of sexual harassment and the issue was examined, inter alia, through the government bill and related committee papers. Section 1(2) raised certain problems in terms of the principle of criminal legality and this problem was examined through various legal literature. Sexual harassment was also weighed through criminal cases decided by the Supreme Court prior to the entry into force of the present law, and it was assessed whether in these cases the defendant would have been convicted of sexual harassment under the present law.

The research results provided several practical examples of when someone can commit sexual harassment in ways other than physical touching. Past case law plays an essential role in deciding criminal cases and the study found that, as there is no case law on sexual harassment under current legislation, the results of the study do not allow us to say with certainty what non-physical acts are punishable and what is not. However, the problem of open conduct, which is problematic from the point of view of the principle of legality in criminal law, was acceptable, according to the findings of the study, because the nature of sexual offences is such that not all forms of conduct can be listed in the law without any gaps

Keywords/tags (subjects)

Criminal code, sexual harassment, overall reform of sexual offences legislation, principle of legality in criminal law, sexual autonomy, right of prosecution

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Tutkimusasetelma	6
2.1	Tutkimuksen tavoite ja aiheen rajausta	6
2.2	Tutkimusongelma ja -kysymykset	6
2.3	Tutkimusmetodi	6
2.4	Aineiston analyysimenetelmä	7
2.5	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	7
3	Seksuaalinen ahdistelu.....	8
3.1	Koskettelu.....	9
3.2	Kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla	10
3.2.1	Lakivaliokunnan mietintö	11
3.2.2	Perustuslakivaliokunnan mietintö	12
3.2.3	Hallituksen esitys seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksesta	12
4	Seksuaalinen itsemääräämisoikeus	14
5	Syyteoikeus	15
6	Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate.....	16
7	Oikeuskäytäntö.....	17
7.1	KKO:29.5.2020:38.....	17
7.2	KKO:31.5.2019:104.....	19
8	Vaikutukset	20
9	Tutkimustulokset ja johtopäätökset	21
10	Pohdinta.....	24
	Lähteet	26

Kuviot

Kuvio 1. Seksuaalinen ahdistelu muutos	6
--	---

1 Johdanto

Rikoslain seksuaalirikoslainsäädäntöä uudistettiin 1.1.2023 voimaan tulleilla muutoksilla. Lain tarkoitus oli vahvistaa henkilön itsemääräämisoikeutta sekä koskemattomuuden suojaa. Uudistuksen myötä myös seksuaalinen ahdistelu – rikosnimikettä uudistettiin ja nykyainsäädännön mukaan siihen voi syyllistyä muullakin tavoin kuin koskettelemalla, jos teko on riittävän vakava. (Valtioneuvosto 2022.).

Seksuaalirikoslainsäädännön uudistus sai alkunsa 17.2.2022 kirjatulla hallituksen esityksellä HE 13/2022 vp. Uudistuksen päätarkoitus oli muuttaa raiskausta koskevia säännöksiä suostumusperusteiseksi, mutta samalla koettiin tarvetta uudistaa myös seksuaalisen ahdistelun säännöksiä laajentamalla sitä muihinkin kuin koskettelutekoihin. Hallituksen esityksen tavoite oli kokonaisuudessaan vahvistaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaista koskemattomuuden suojaa. (HE 13/2022, 1.) Vastaavaa uudistusta on pohdittu aikaisemminkin. 2013 hallituksen esityksessä 216/2013 ehdotettiin, että rikoslain 20 lukuun lisättäisiin säännös seksuaalisesta häirinnästä, jossa myös koskettelemisen lisäksi muu siihen vakavuudeltaan rinnastettava teko olisi rangaistava. Muita yhtä vakavia tekoja edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan olisi ollut mm. sanalliset, joiden voidaan katsoa loukkaavan enemmän uhrin henkistä kuin fyysistä puolta. Lopulta säännöksen soveltamisala päätettiin rajata vain koskettelutekoihin ja nimikkeesi tuli seksuaalinen ahdistelu. (HE 13/2022, 12–13.)

Perustuslakivaliokunnan mukaan hallituksen esitys seksuaalisen ahdistelun teonkuvauksesta ”koskettelemalla tai muulla siihen vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla” voi olla kuitenkin ongelmallinen rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. (HE 13/2022, 13.) Rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta säädetään Rikoslain 3 luvun 1 § ja sen mukaan rikokseen syylliseksi saa katsoa vain sellaisen teon perusteella, joka tekohetkellä on laissa nimenomaan säädetty rangaistavaksi. (19.12.1889/39.) Näin ollen ”muu siihen rinnastettava tapa” voi olla haastava tulkita rikosoikeudellisesta näkökulmasta, mutta perustuslakivaliokunta on kuitenkin HE13/2022 todennut, että säännöksen perusteluissa on riittävästi kuvattu olosuhteita ja tilanteita, miten toiselle voi tehdä seksuaalisen teon ilman kosketusta. Valiokunta piti kuitenkin tärkeänä vielä sitä, että säännökseen tullaan sisällyttämään joitakin perusteluissa mainittuja teonkuvauksia, jotta rangaistussäännöksen perusteella voidaan riittävän hyvin ennakoida mikä on rangaistavaa ja mikä ei. (HE 13/2022 vp, 13.)

2 Tutkimusasetelma

2.1 Tutkimuksen tavoite ja aiheen raja

Tämän tutkimuksen tavoite on selvittää mitä Rikoslain 20 luvun 6 § säädos seksuaalinen ahdistelu lainvalmistelun näkökulmasta tarkoittaa ja ennen kaikkea avata konkretian tasolle edellä mainitun säädöksen 1 momentin kohtaa 2, jossa säädetään koskettamiseen rinnastettavasta tavasta. Tutkimuksessa tullaan selvittämään miksi seksuaalirikoslainsäädäntöä uudistettiin seksuaalisen ahdistelun osalta ja mitä lainsäätaja on lain perusteluissa lausunut seksuaalisesta ahdistelusta. Tutkimus tulee toimimaan työkaluna myös itselleni. Työskentelen kentällä poliisina ja törmään tilanteisiin, joissa rikosilmoitus seksuaalisesta ahdistelusta voisi tulla kysymykseen.

2.2 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Tutkimusongelma on Rikoslain 20 luvun 6 § säädos, jossa lukijalle on jätetty tulkinnan varaa mm. 1 momentin 2 kohdassa, kun säädöksessä puhutaan muusta koskettelemiseen rinnastettavasta tavasta. Ongelma syntyy siinä, kun lukija ei rangaistusäännöksen perusteella pysty päättelemään mitä muut koskettelemiseen rinnastettavat teot ovat. Kysymyksiä, joihin haetaan vastauksia ovat:

1. Mitä seksuaalinen ahdistelu käytännössä tarkoittaa?
2. Mitä ovat muut kosketteluun rinnastettavat tavat?
3. Mitä vaikutuksia lakiuudistuksella mahdollisesti on?

2.3 Tutkimusmetodi

Tämä opinnäytetyö tulee olemaan oikeusdogmaattinen tutkimus seksuaalisesta ahdistelusta uudistetussa seksuaalirikoslainsäädännössä. Oikeusdogmaattinen tutkimus eli lainoppi sopii tähän tutkimukseen, koska lainopilla voidaan tuottaa perusteltuja näkökulmia voimassa olevaan lainsäädäntöön. Lainopilla pystytään myös tarkastelemaan voimassa olevan oikeuden näkökulmia tiettyä ajankohtana. (Kolehmainen 2015, 3.) Lainoppi on yleisesti katsottu lain tulkinnaksi ja systematisoinniksi. Tulkinnalla tarkoitetaan taitoa selvittää voimassa olevaa lainsäädäntöä erilaisista oikeuslähteistä ennen kaikkea laeista ja sen kautta kykyä perustella voimassa olevan oikeuden sisältöä riittävän vakuuttavalla tavalla. Lainopissa systematisoinnilla viitataan oikeusjärjestelmään kokonaisuudessaan ja niihin välineisiin, joilla oikeustieteen kokonaisuus

luodaan. Systematisointi tehdään oikeustieteen yleisten oppien eli käsitteiden, periaatteiden ja teorioiden avulla. (Määttä, Tolvanen, Vääänen, Kolehmainen, Myrsky & Keinänen 2012, 7.)

2.4 Aineiston analyysimenetelmä

Aineiston analyysin tavoite on luoda tutkittavan ilmiön kannalta oleellisesta aineistosta mielekäs kokonaisuus ja sitä kautta rakentaa täyteläinen ja perusteltu tulkinta tutkittavasta ilmiöstä. Näin tutkija pystyy tekemään raportistaan selkeän, sanallisen ja ymmärrettävän kuvauksen. (Puusa & Juuti 2020, 143.)

Aineiston analyysissä ja sen menetelmän valinnassa on olennaisessa osassa tutkijan esiymmärrys tutkittavaa aihetta kohtaan. Aineiston analyysi on kiinteästi yhteydessä tutkimukseen hankittavaan materiaaliin. Materiaalin osalta tutkija lukee uudestaan ja uudestaan hankkimaansa materiaalia ja pyrkii sitä kautta hahmottamaan erilaisia teemoja ja kategorioita, joihin materiaalin jaottelee. Loppujen lopuksi aineiston analyysin tarkoitus on kuvailla, tulkita ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä. Tärkeä pointti aineiston analyysissä on se, että tutkija pyrkii avaamaan lukijalle hankkimansa materiaalin keskeisimmän sisällön sen sijaan että kirjoittaisi aineiston pohjalta pelkkiä faktoja. Aineiston analyysin laatu on monesti kiinni tutkijasta ja siitä ymmärtääkö hän itse tutkimaansa ilmiötä ja osaako siten analysoida hankkimaansa aineistoa oikein. (Puusa & Juuti 2020, 140.)

Tässä tutkimuksessa aineiston analyysiin tullaan käyttämään sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysillä saadaan tuotua esiin materiaalin erot ja yhteneväisyydet. Sisällönanalyysillä voidaan tuoda esille myös aineistossa esiintyvän tekstin tarkoitus. (Leinonen 2018.) Tämä tutkimus keskittyy lakiuudistukseen ja siinä tullaan vertaamaan sekä vanhaa että uutta lainsäädäntöä. Tarkoituksena on tuoda nimenomaan esiin mm. mitä lainsäätäjä on tekstillään tarkoittanut ja miten se eroaa vanhasta lainsäädännöstä. Näin ollen sisällönanalyysi sopii tähän lainopilliseen tutkimukseen todella hyvin.

2.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä tulee arvioida koko tutkimuksen ajan. Monesti määrällisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida reliabiliteetin ja validiteetin käsitteiden avulla. Reliabiliteetilla tarkoitetaan, että tutkimusta toistettaessa voidaan saada samoja

johdonmukaisia mittaustuloksia. Validiteetilla taas tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa käytettävät aineiston analyysimittarit ovat päteviä ja että ne mittaavat sitä mitä niiden on tarkoitus mitata. Samoja edellä mainittuja periaatteita voidaan myös soveltuvin osin käyttää laadullisen tutkimuksen luotettavuuden mittaamiseen. Oleellisinta laadullisessa tutkimuksessa on kuitenkin arvioida sen uskottavuutta ja luotettavuutta. (Tutkimuksen toteuttaminen 2021.)

Luotettavuudella saatetaan tarkoittaa eri asioita eri opinnäytetöissä, mutta yhteinen piirre pitäisi olla se, että tutkimus ei anna sattumanvaraisia tuloksia. Luotettavassa tutkimuksessa ei myöskään saisi esiintyä ristiriitoja. (Vilka 2021, 132.) Koska toteutan oman opinnäytetyöni kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, käytin aineistossani ainoastaan kirjoitettua lakitekstiä, hallituksen esityksiä ja muita hyvin faktalähtöisiä lähteitä. Tällä tavalla mm. estin sen, että samaan lopputulokseen pystyisi päätyään myös kuka tahansa muu, joka suorittaisi tutkimusta samasta aiheesta. Tarkoitukseni oli jättää oma analyysi mahdollisimman pieneen rooliin mm. kysymyksessä mitä seksuaalinen ahdistelu on? Ja hakea vastaus esimerkiksi hallituksen esityksestä, jossa tähän kysymykseen on luultavasti jo vastaus. Näin oma subjektiivinen näkemys tutkimusongelmaan jäi toivon mukaan mahdollisimman vähäiseksi ja sain sillä tutkimuksen luotettavuutta nostettua.

Tutkimusetiikan tulee kunnioittaa mm. ihmisarvoja, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta jne. Yleinen periaate on myös, että tutkimus ei saa aiheuttaa vahinkoa tai haittaa tutkimuksessa mukana oleville henkilöillä tai yhteisöille. Tutkimuksen suorittaja on vastuussa, että edellä mainittuja periaatteita noudatetaan. (Tutkimusetiikka ihmistieteissä n.d.) Tutkimuksessa ei ole käytetty haastatteluja tai käsitelty henkilötietoja, joten näihin ei tutkimuksen eettisyydessä tarvitse ottaa kantaa. Tutkimukseen ei ole osallistunut yrityksiä tai muita yhteistyötahoja, joten tutkimus ei ole aiheuttanut vahinkoa toisille tai kolmansille osapuolille.

3 Seksuaalinen ahdistelu

Seksuaalisesta ahdistelusta säädetään rikoslain (L 39/1889) 20 luvun 6 §. Nykyinen seksuaalirikoslainsäädäntö uudistettiin eduskunnan 8.7.2022 hyväksymällä lakimuutoksella ja se tuli voimaan lopulta 1.1.2023. Edellä mainitun säädöksen mukaan seksuaaliseen ahdisteluun syyllistyy se, joka koskettelemalla tai kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla taikka muulla vastaavalla tavalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on

omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Edellä mainitun lakiuudistuksen myötä nimenomaan lain 1 momentin 2. kohta on kokonaan uusi, eikä sitä mainittu laissa ennen 1.1.2023 voimaan tullutta uudistusta.

Seksuaalinen ahdistelu on ns. toissijainen säännös, eli henkilö voidaan tuomita seksuaalisesta ahdistelusta, mikäli sama teko ei ole muualla rikoslain 20 luvussa säädetty rangaistavaksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 a §

6 §

Seksuaalinen ahdistelu

Seksuaalinen ahdistelu

Joka koskettelemalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava, jollei teosta muualla tässä luvussa säädetä rangaistusta, *seksuaalisesta ahdistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Joka

1) koskettelemalla tai

2) kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla, taikka muulla vastaavalla tavalla

*tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava, jollei teosta muualla tässä luvussa säädetä rangaistusta, **seksuaalisesta ahdistelusta** sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.*

Kuvio 1. Seksuaalinen ahdistelu muutos (HE 13/2022, 184)

3.1 Koskettelu

Säädöksen 1 momentin 1. kohdassa säädetään koskettelusta. Koskettelu oli kriminalisoitu myös ennen lakiuudistusta voimassa olleessa seksuaalirikoslainsäädännössä. Ennen voimassa olleen säädöksen sanamuoto oli: ”joka koskettelemalla tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta.” Koskettelyn osalta siis itse säädöstekstiin ei ole tullut minkäänlaista muutosta. Säännöksessä mainittu koskettelu ei lain valmistelutöiden mukaan tarkoita esimerkiksi satunnaista hipaisua vaikkapa isossa ihmisjoukossa vaan koskettamiselta vaaditaan tiettyä intensiivisyyttä. Riittävän intensiivisenä kosketteluina voitaisiin

pitää esimerkiksi sively, puristelu, taputtelu tai muu vastaava teko. Koskettelu tulisi myös kohdistua sellaiseen ruumiinosaan, jota voidaan pitää seksuaalisesti merkittävänä. Näitä ruumiinosia ovat mm. rinnat, sukupuolielimet, reidet tai takapuoli. Suutelu voidaan pitää myös säädöksessä tarkoitettuna kosketteluna. (HE 13/2022 vp, 12.)

Hallituksen esityksen (HE 13/2022 vp, 116) mukaan muidenkin kuin edellä mainittujen ruumiinosien koskettelu voidaan katsoa seksuaaliseksi ahdisteluksi, jos kosketteluun liittyy sanallista tai muuta seksuaalista toimintaa. Esityksessä mainitaan esimerkkinä mm. käsivarren hively liitettynä seksuaaliseen sanalliseen vihjailuun. Taas pelkkää halaamista ei voida yleensä pitää seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöä täyttävänä tekona.

Toisaalta lakivaliokunnan asiantuntija rikoskomisario Asmundela (2022) on valiokunnalle antamassaan lausunnossa todennut, että vaikka halaamista ei lähtökohtaisesti voida pitää seksuaalisena ahdisteluna niin halaamisessa saatetaan koskettaa seksuaalisesti merkityksellisiä ruumiinosia kuten rintoja, lantion aluetta jne. Halaaminen voi olla myös intensiteetiltään sivelyä vakavampaa ja niinpä myös halaaminen voi täyttää seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistön. (Asmundela 2022, 5.)

3.2 Kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla

Suurin muutos 1.1.2023 voimaan tullessa lakiuudistuksessa seksuaalisen ahdistelun osalta on 1 momentin kohta 2, jota ei ollut aiemmin voimassa olleessa laissa mainittu lainkaan. Kohdan 2 mukaan seksuaaliseen ahdisteluun syyllistyy se, joka kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla taikka muulla vastaavalla tavalla, tekee toiselle seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Tämän opinnäytetyön yksi keskeisimmistä tavoitteista on avata, mitä lainsäätäjä on käytännössä tarkoittanut säädöksen 1 momentin 2. kohdalla.

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen tarve kirjattiin jo Sanna Marinin hallitusohjelmaan ja oikeusministeriö asettikin 11.4.2019 työryhmän valmistelemaan lainsäädäntöuudistusta. Työryhmän tarkoitus oli kattavasti tarkistella uudistamistarpeita ja siltä

pohjalta laatia ehdotukset muutosten tekemiseksi. Yksi työryhmän päätavoitteista oli vahvistaa entisestään suostumuksen asemaa raiskauksen tunnusmerkistössä. (Seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun kokonaisuudistus 2020.)

3.2.1 Lakivaliokunnan mietintö

Jo lain esitöissä muun muassa lakivaliokunta totesi, että tekotapa ”muulla vastaavalla tavalla” on laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallista, koska avoimeksi jätetty tekotapa saattaa aiheuttaa sen, että jokaista tapausta tultaisiin mahdollisesti arvioimaan tapauskohtaisesti ja rangaistuksen ennustettavuuden arviointi hankaloituisi. Samassa valiokunnan mietinnössä lakivaliokunta totesi, että säännöksessä tulisi mainita tekotapoina myös sanallinen seksuaalinen ahdistelu ja kuva ottaminen, sillä muussa tapauksessa säännöksen soveltamisalasta jäisi pois iso joukko tekoja, jotka kuitenkin ovat tyypillisesti seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavia tekoja. Lakivaliokunta lausuukin mietinnössään, että ihmisten suojeluun ei toivotuilta tai ei-fyysisiltä teoilta, jotka loukkaavat henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta, tulee antaa painoarvoa muun muassa kehittyneen viestintäteknologian takia, mikä on helpottanut ei toivotun sisällön jakamista ja levittämistä. (LaVM 10/2022, 23–24.)

Lakivaliokunnan lausutaan lopulta kuitenkin, että vaikkakin ”muulla vastaavalla tavalla” on ongelmallinen laillisuusperiaatteen kannalta, on säädös rajattu riittävän tarkasti. Tämä sen takia, että säädökseen on lisätty lausuma ”kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettava teko”. Tämän lisäksi teon pitää täyttää seksuaalisen teon määritelmä, josta säädetään erikseen rikoslain 20 luvun 23§:n 2 momentissa ja teon pitää edelleen olla omiaan loukkaamaan toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta. (LaVM 10/2022, 24.)

Lakivaliokunnan mielestä säädökseen ei voidakaan tyhjentävästi listata kaikkia mahdollisia tekotapoja, koska silloin säädöksen soveltaminen saattaisi jäädä kapeammaksi kuin lainsäätäjä on sen tarkoittanut. Tällä perusteella ”taikka muulla vastaavalla tavalla” tekotapaa voidaan pitää hyväksyttävänä. Avoimet tekotavat ei muutenkaan ole rikoslaissa tai rikostunnusmerkistöissä harvinaisia ja seksuaalirikoksille on tyypillistä, että niitä voidaan tehdä monella eri tavalla. Loppujen lopuksi säännöksen voimaantulon jälkeen tarkentavia linjauksia ja soveltamisia tulee oikeuskäytännön kautta. (LaVM 10/2022, 24–25.)

3.2.2 Perustuslakivaliokunnan mietintö

Perustuslakivaliokunta on mietinnössään (PeVL 20/2022, 4–5) todennut ongelmalliseksi myös säädöksen avoimeksi jätetyn tekotavan. Mietinnössä otetaan kantaa edellisen lain yhteydessä annettuihin mietintöihin ja lausuntoihin, joissa säädökseen edellytettiin enemmän tarkkarajaisuutta. Ongelmalliseksi perustuslakivaliokunta toteaa lakivaliokunnan tavoin sen, että avoimen tekotavan takia tapauksia tultaisiin arvioimaan tapauskohtaisesti ja siten yhtenäisen linjan saaminen mm. rangaistusharkinnassa voi olla haastavaa. Perustuslakivaliokunta toteaaakin, että heidän mielestään avoimen tekotavan sääntelyä tulee tarkentaa.

3.2.3 Hallituksen esitys seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksesta

Hallituksen esitys seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksesta on annettu 17.2.2022. Hallituksen esityksen tavoite oli vahvistaa yksilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta, vahvistaa yksilönsuojaa ja myös selkiyttää sekä yhdenmukaistaa seksuaalirikoksia koskevaa lainsäädäntöä. Seksuaalisen ahdistelun osalta hallituksen esityksessä todetaan, että aikaisempi säännös on tullut voimaan vuonna 2014, joten säännös on suhteellisen tuore. (HE 12/2022 vp, 12.)

Seksuaalisen ahdistelun laajentamista muihin kuin koskettelutekoihin on käsitelty viimeksi vuonna 2013. Tuolloin kyseinen säännös päätettiin rajata vain koskettelutekoihin lain tarkkarajaisuusvaatimuksen vuoksi. Hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp) todetaankin, että vaikka rikosnimikkeen laajentaminen muihin kuin koskettelutekoihin on perusteltua mm. viestintäteknologian ym. syiden takia, asettaa seksuaalisten tekojen monimuotoisuus lain täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden takia edelleen haasteen. Hallitus esityksessään toki toteaa, että rikoslaissa on säädetty myös muita rangaistavia tekoja, joiden avoin sanamuoto jättää rikosten tekomuodon todella avoimeksi, esimerkiksi kunnianloukkaus. Ehdotonta estettä avoimelle tekotavalle ei ole, vaikkakin sellaisen säätäminen vaatii painavat perusteet ja säännöksen tulee sisällöltään kuitenkin olla laillisuusperiaatteen kannalta riittävän selkeä. Näillä perusteilla hallituksen esityksessä todetaan, että seksuaalista ahdistelua tulee laajentaa koskettelutekojen ulkopuolelle. (HE 13/2022 vp, 40–42.)

Kosketteluun voimakkuutensa takia rinnastettavia tekotapoja voi olla useita. Ensinnäkin tällaisia tekoja voitaisiin tehdä sanallisesti, lähettämällä/esittämällä kuvan tai ottamalla toisesta kuvan tai

paljastamalla itseään. Näihin tekotapoihin tulee yhdistyä se, että ne ovat voimakkuudeltaan kosketteluun vakavuudeltaan rinnastettavia ja ne voivat olla sitä muun muassa silloin kun niiden voidaan katsoa halventavan tai nöyryyttävän tai muuten aiheuttaa kohteelleen kärsimystä. Näissä tapauksissa vaikkapa kuvan tai viestin sisältö on oleellisessa osassa. (HE 13/2022 vp, 115–116.)

Hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp, 117–118) on listattu seuraavia konkreettisia esimerkkejä, jotka voisivat olla kosketteluun voimakkuutensa ja toistettavuutensa vuoksi rinnastettavia tapoja:

- Seksuaalisen kanssakäymiseen ehdottelu muiden ihmisten edessä
- Toisen seuraaminen sukupuoliyhteyttä ehdotellen
- Työyhteisössä tapahtuva taivuttelu sukupuoliyhteyteen
- Sukupuoliyhteyden ehdottaminen rahaa vastaan yleisellä paikalla
- Perusteeton kysely toisen seksielämästä
- Toisen henkilön ulkoisten ominaisuuksien, erityisesti seksuaalisesti merkittävien ruumiin osien, kommentointi tämän kuullen
- Seksuaalisten solvausten esittäminen, kun ne kohdistuvat toisen seksuaalisuuteen
- Itsensä paljastaminen toiselle seksuaalisesti
- Sukuelintä esittävän kuvan lähettäminen
- Toisen luvaton kuvaaminen seksuaalisella tavalla (esim. hameen alta)
- Riisuutuvien tai alastomien henkilöiden epäasiallinen katsominen
- Toisen riisuutumisen seuraaminen ovenraosta
- Epäonnistunut yritys suudella toista väkisin

Muu kuin koskettelu tekotapana vaatii kuitenkin sen, että se on kestoaltaan pidempiaikaista, toistuvaa ja/tai intensiivistä. Näin ollen pelkkää yksittäistä seksuaalista vihjausta ei välttämättä voida pitää seksuaalisena ahdisteluna, vaikka se muuten voisi tekemuotona olla joku hallituksen esityksessä mainituista esimerkeistä. Tapanilan mukaan esimerkiksi yksittäistä seksiin liittyvä kommentti, vaikka se sisältäisi suoran ehdotuksen, ei voida pitää yhtä intensiivisenä kuin koskettelua eikä sitä myöten todennäköisesti olisi rangaistavaa. Olennaista on myös esimerkiksi seksuaalissävytteisten kuvien/videoiden laatu. Hallituksen esityksessä on mainittu toisen luvaton seksuaalinen kuvaaminen (ns. upskirting). Seksuaalirikoslainsäädäntö ei kuitenkaan erittele

sukupuolta, joten tätä tekotapaa tulee pitää rangaistavana, oli kuvattava kohde sukupuoleltaan mikä hyvänsä. (Tapanila 2023, 80–81.)

Edellä kirjatun luettelon kohdalla tulee ottaa huomioon, että lista ei ole tyhjentävä ja edellä olevat esimerkitkin voisivat olla kosketteluun rinnastettavia tapoja, mutta eivät välttämättä kuitenkaan olosuhteet tmv. muuttujat huomioon ottaen ehkä ole. Seksuaalisesta ahdistelusta ei vielä olemassa korkeimman oikeuden päätöksiä, jotka linjaisivat mikä tekotapa loppukädessä katsotaan seksuaaliseksi ahdisteluksi. Korkeimman oikeuden yksi päätehtävä kuitenkin on antaa ennakkopäätöksiä sellaisista kysymyksistä, joihin laki ei anna suoraan vastausta ja seksuaalisen ahdistelun 1 mom. 2. kohta jos joku on tällainen. KKO:n ennakkoratkaisut tulevat jatkossa ohjaamaan vastaavanlaisten oikeusriitojen ratkaisua tuomioistuimissa ympäri Suomea. (Korkein oikeus 2020.)

Tulevaisuuden oikeudenpäätökset lopulta näyttävät meille sen mitä oikeuden mielestä on kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettava tapa. Kyseessä on kuitenkin rikoslain 20 luvun yksi lievimpiä säännöksiä ja se ei tule kyseeseen, mikäli sama teko on määrätty rangaistavaksi jossakin muussa rikoslain 20 luvun pykälässä.

4 Seksuaalinen itsemääräämisoikeus

Itsemääräämisoikeus on avainasemassa, kun pohditaan onko joku syyllistynyt seksuaalirikokseen tai onko joku joutunut sellaisen uhriksi. Kuten tässä tutkimuksessa on tuotu jo aikaisemmin esille, syyllistyipä joku seksuaaliseen ahdisteluun koskettelemalla tai muulla tavalla, tulee kaikkien tekotapojen loukata toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Itsemääräämisoikeudella tarkoitetaan oikeutta päättää itse omasta elämästään ja omista valinnoistaan ja loppujen lopuksi kyse on siitä kuka käyttää sinun puolestasi valtaa (Tukiliitto n.d.)

Itsemääräämisoikeus määritellään oikeudeksi määrätä itsestä ja omista toimista. Itsemääräämisoikeus liitetään vahvasti erilaisiin perusoikeuksiin ja erityisesti perustuslain 7 §, mikä käsittelee mm. henkilökohtaista koskemattomuutta jne. ja perustuslain 10 §, jossa on säännöksiä yksityiselämän suojasta. Itsemääräämisoikeus on myös laissa säädetty useissa eri laeissa. Tästä esimerkkinä laki sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksista ja asemasta (812/2000) 8 § ja laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 6 §. (Kess 2023, 6–7.)

Vaikka rikoslaissa ei ole suoraa määritelmää seksuaalisella itsemääräämisoikeudella, voidaan se tulkita muiden lakien pohjalta siten että jokainen saa itse päättää milloin ja missä ryhtyy häntä oleellisesti koskevaan seksuaaliseen tekoon tai kanssakäymiseen. Mikäli teon kohteena ollut henkilö ei ole itse voinut asiasta päättää esim. tilanteessa, missä joku arvostelee hänen seksuaalisesti oleellisia ruumiinosiansa, voidaan todeta, että hänen seksuaalista itsemääräämisoikeuttansa on rikottu. Esimerkiksi yleisesti seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavalla koskettelulla tarkoitetaan sitä, kun toisen tahdonvastaisesti kosketelleen seksuaalisesti olennaisia ruumiinosia. Toki myös muiden ruumiinosien koskettelu yhdistettynä seksuaalisiin ehdotuksiin, voi olla seksuaalista ahdistelua. (Tapanila 2023, 77–78.)

5 Syyteoikeus

Syyteoikeudella tarkoitetaan sitä, kenellä on oikeus toimia asiassa kantajana eli kenellä siis on oikeus nostaa syyte toista vastaan ja ajaa sitä tuomioistuimessa. Syyteoikeus on prosessiedellytyksenä ehdoton ja mikäli joku, jolla ei ole syyteoikeutta nostaa syytteen tuomioistuimessa tulee tuomioistuimen jättää syyte omasta aloitteesta tutkimatta. Syyteoikeus asiassa voi olla joko asianomistajalla tai virallisella syyttäjällä. Mikäli asiassa olisi useita asianomistajia niin jokainen päättää syytteen nostosta itsenäisesti. Siten myös rangaistuksen tuomitseminen edellyttää sitä, että syyteoikeuden omaava nostaa asiassa syytteen. Syyteoikeus on jaettu kahteen ryhmään eli virallisen syytteen alaiset rikokset ja asianomistajarikokset. Jos laissa ei ole toisin säädetty, on syyteoikeus syyttäjällä. Tämä tarkoittaa sitä, että syyttäjä voi nostaa asiassa syytteen asianomistajan tahdosta riippumatta. Toinen ryhmä on asianomistajarikokset. Tämä tarkoittaa, että syyttäjä ei saa nostaa asiassa syytettä, mikäli asianomistaja ei tätä halua ja tietenkin myös toisinpäin. (Vuorenperä, Helenius, Hietanen-Kunwald, Hupli, Koulu, Lappalainen, Lindfors, Niemi, Rautio, Saranperä, Turunen & Virolainen, 2021.)

Edellisestä poiketen voi olla myös tilanne missä syyttäjä nostaa syytteen, vaikka kyseessä olisi asianomistajarikos ja tämä onkin ns. syyteoikeuden välimuoto. Syyttäjä voi nostaa myös asianomistajarikoksen osalta syytteen, mikäli erittäin tärkeä yleinen etu sitä vaatii. Rikosoikeudellisesti erittäin tärkeällä yleisellä edulla pyritään tietynlaiseen rangaistusjärjestelmän yleisestävään vaikutukseen ja lainkuuliaisuuteen. *Erittäin* tärkeä yleinen etu – ilmaisu tulee erottaa *tärkeästä* yleisestä edusta, jota käytetään jossain yhteyksissä ns. luopumissäännöksenä toisin kuin seksuaalisen ahdistelun kohdalla. Lähtökohtaisesti syyttäjän syyteoikeuden syntymisessä vaaditaan

vahvempia perusteita kuin toimenpiteistä luopumisen kohdalla. (Rautio 2004, 5–6). Mikäli syyttäjän mielestä jutussa tulee nostaa syyte, koska erittäin tärkeä yleinen etu sitä vaatii, se samalla myös tarkoittaa sitä, että kyseinen rikos muuttuu yleisen syytteen alaiseksi rikokseksi. Tällainen tilanne voi tulla esiin silloin, jos rikos on tunnusmerkistön puitteissa erityisen törkeä tai jos rikoksentekijä on erityisen vaarallinen ja on olemassa todennäköisyys rikoksen uusimisesta tai jos joku käyttää vastuuasemaansa väärin tai sitten asianomistajaa, vaikka uhataan sillä tavalla, ettei tämä uskalla nostaa syytettä. (Vuorenpää ym. 2021.)

Seksuaalisen ahdistelun osalta syyteoikeudesta säädetään rikoslain 20 luvun 24 §:ssä. Sen mukaan syyttäjä ei saa nostaa syytetty 18-vuotta täyttäneeseen kohdistuneesta seksuaalisesta ahdistelusta, jos asianomistaja ei tätä vaadi tai jos erittäin tärkeä yleinen etu ei sitä vaadi. Toisin sanoen seksuaalinen ahdistelu on täysi-ikäisen osalta asianomistajarikos ja alaikäisen kohdalla yleisen syytteen alainen rikos. Syyteoikeudessa mainitaan myös täysi-ikäisen kohdalla poikkeus, jonka mukaan syyttäjä voi asianomistajan pyynnöstä huolimatta nostaa syytteen, jos erittäin tärkeä yleinen etu sitä vaatii. Seksuaalirikoksen kohdalla voisi kuvitella, että tällainen tilanne tulisi kyseeseen vaikka silloin, jos asianomistaja pelkää rikoksen tekijää eikä sen takia uskalla nostaa asiassa syytettä.

6 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Kuten aikaisemmin on tullut esille, yksi seksuaalisen ahdistelun 1 momentin 2. kohdan haasteista on se, että se ei ole lain silmissä kovinkaan tarkkarajainen ja siten myös rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallinen.

Rikosoikeudellisesti laillisuusperiaatteesta säädetään RL 3 luvun 1 § (515/2003). Sen mukaan: ”*Rikokseen syylliseksi saa katsoa vain sellaisen teon perusteella, joka tekohetkellä on laissa nimenomaan säädetty rangaistavaksi.*” Rangaistuksen ja muun rikosoikeudellisen seuraamuksen on perustuttava lakiin. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate tarkoittaa siitä, että rikoksesta rankaisemisen tulee aina perustua lakiin ja että syylliseksi saa katsoa vain sellaisen teon perusteella, joka on nimenomaan laissa säädetty rangaistavaksi. Rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta pidetään oikeusturvan takeena ja yksilön suojana mielivaltaa sekä lain väärinkäyttöä vastaan. (Lappi-Seppälä, Hakamies, Helenius, Melander, Nuotio, Ojala & Rautio 2022, 48–49.)

Seksuaalisen ahdistelun 1 mom. 2. kohta kuuluu kategoriana ns. blankokriminalisointiin. Blankokriminalisoinnilla tarkoitetaan ns. avoimia rangaistusäännöksiä kuten tässä tapauksessa: *”kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavalla tavalla sanallisesti, lähettämällä tai esittämällä viestin tai kuvan, ottamalla kuvan tai itseään paljastamalla, taikka muulla vastaavalla tavalla”*. Blankokriminalisoinnissa rangaistuksen sisältävää käyttäytymistä ei kuvata aineellisesti kuten tavanomaisissa rikoksissa. (Lappi-Seppälä ym. 2022, 50.)

Laillisuusperiaatteeseen liittyy olennaisesti myös jo aikaisemmin mainitsemani tarkkarajaisuus eli oikealta termiltään täsmällisyysvaatimus. Täsmällisyysvaatimus on myös nostettu lain esitöissä usein esiin, kun on puhuttu seksuaalisen ahdistelun 1 mom. 2. kohdasta. Täsmällisyysvaatimuksen mukaan rikoksen tunnusmerkistön on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä, jotta rikoksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko joku teko tai laiminlyönti lain perusteella rangaistava teko. (Lappi-Seppälä ym. 2022, 51.)

7 Oikeuskäytäntö

7.1 KKO:29.5.2020:38

Tapauksessa KKO 2020:38 kokein oikeus arvioi tapahtumaa, jossa A oli vienyt B:n selästä saattaen terassille ja A oli siellä laittanut kätensä B:n olkapään ylitse, jonka jälkeen sanonut B:lle, että voisi mm. ”lykkiä” tätä. B oli yrittänyt ehdotuksen jälkeen poistua paikalta, mutta A oli ottanut tätä ranteesta kiinni ja estänyt poistumisen. Korkeimman oikeuden tehtävä oli arvioida, että täytyikö asiassa ennen 1.1.2023 voimaassa olleen lain mukainen seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistö mm. koskettelu osalta.

KKO on 29.5.2020 antamassaan päätöksessä todennut, ettei kyse ollut seksuaalisesta ahdistelusta. Päätöksessään KKO on todennut, ettei esimerkiksi selästä saattamisella tai käsi olkapään yli laittamalla kosketa sellaisiin ruumiinosiin, joita tyypillisesti voidaan pitää seksuaalisesti merkityksellisinä. A ei tapauksessa mm. puristellut, sivellyt tai tehnyt muita lain esitöissä mainittuja tekoja eikä myöskään kohdistanut koskettelua vaatteiden alle. Näin ollen KKO totesi, etteivät koskettelut yksinään tai yhdessä arvioituna ole seksuaalisesti olennaista koskettelua. KKO on myös arvioinut, onko ”lykkimisestä” puhuminen sellainen teko, että A olisi syyllistynyt seksuaalisen ahdisteluun. KKO kuitenkin toteaa päätöksessään, että koska seksuaalinen ahdistelu on lainsäätäjän

harkinnan vuoksi rajattu vain kosketteluun, ei A toimintaa siltä osin voida pitää seksuaalisena ahdisteluna, koska siinä tapauksessa lainkäyttäjän pitäisi mennä lain sanamuodon ulkopuolelle. (KKO 29.5.2020:38.)

Jos tapausta arvioitaisiin nykyisen lainsäädännön kannalta, ei ratkaisu välttämättä silloinkaan olisi päivänselvä. Kuten KKO on asiassa todennut, pelkkää käden pitämistä olkapäällä tai kädestä tarttumista ei voida pitää kosketteluun osalta tunnusmerkistöä täyttävänä ja tapahtuma-aikaan muu kosketteluun rinnastettava tapa ei ollut vielä kriminalisoitu. Toisaalta hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp) todetaan koskettamisen osalta, että myös muun kuin seksuaalisesti merkittävän kehonosan koskettaminen voi olla seksuaalista ahdistelua olosuhteista riippuen. Yleisen käsityksen mukaan ehdotusta ”lykkimisestä” voidaan pitää samana kuin seksin ehdottamista. Seksuaalisen kanssakäymisen ehdottaminen yhdistettynä fyysiseen kontaktiin on omiaan luomaan tilanteen, jossa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta rikotaan. Hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp) on tuotu useita esimerkkejä 1 mom. 2. kohdasta, mutta näistäkään ei mikään sinänsä tuo esille sitä, että pelkän seksuaalisen kanssakäymisen ehdottaminen olisi rikos. Myös muun kuin kosketteluun tulee hallituksen esityksen mukaan olla riittävän intensiivistä ollakseen rikos. Yksi erikseen mainittu teonkuvaus hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp) on toisen seuraaminen seksuaalista kanssakäymistä ehdotellen. Onko sillä sitten merkitystä, että seuraako joku sinua ehdottaen seksiä vai ohjaako tämä joku sinut pois paikalta ja ehdottaa seksiä? Yksi näkökulma tähän on, että ohjaamisessa/saattamisessa uhri pystyy itse päättämään lähteäkö toisen seuraan vai ei. Toisaalta uhri, kuten tässäkin tapauksessa, ei voi välttämättä tietää mitä tekijä tulee hänelle sanomaan tai miksi häntä pyydetään sivuun. Mikäli tekijä taas seuraa uhria, ei uhrilla ole välttämättä keinoa päästä irti tilanteesta. Lähes kaikkiin hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp) mainittuihin teonkuvaksiin liittyy tilanne, jossa uhri ei voi oma-aloitteisesti päättää häneen kohdistuvasta seksuaalisesta teosta tai ne tehdään tilanteessa, mikä voidaan yleisesti katsoa nöyryyttäväksi (kuten seksin ehdottaminen julkisella paikalla toisten kuullen). Tapauksessa KKO 38/2020 itse alkutilanteeseen ei sinänsä liity sellaisia seikkoja, joiden mukaan A olisi syylistynyt seksuaaliseen ahdisteluun. Kyllä, A oli selästä saattanut B:n ravintolan terassille ja ehdottanut seksiä, mutta jos A ei olisi ehdottanut seksiä, olisiko pelkkä kädellä selästä saattaminen ollut rangaistava teko? Terassilla A on ehdottanut B:lle, että voisi ”lykkiä” tätä eli toisin sanoen ehdottanut seksiä. A on nimenomaan ohjannut B:n pois paikalta, jossa joku muukin voisi kuulla hänen ehdotuksensa ja B voisi kokea sen nöyryyttäväksi julkisella paikalla. B on A:n ehdotuksen jälkeen pyrkinyt poistumaan paikalta, mutta A on tarttunut häntä ranteesta kiinni. Taas jos A ei olisi ehdottanut ”lykkimistä”, ei pelkkää ranteesta tarttumista ainakaan

seksuaalisena ahdisteluna voitaisi pitää. Mutta yhdistettynä nimenomaan hetkeä aikaisemmin tehtyyn ehdotukseen, voi yleisesti syntyä käsitystä, että myös ranteesta tarttuminen olisi seksuaalista tai ainakin liittyisi tilanteeseen, jossa B:n seksuaalista itsemääräämisoikeutta rikotaan. Samoin käden laittaminen olkapään yli, vaikkakin A:n ja B:n välissä oli useita kymmeniä senttimetrejä.

Mikään tapauksen yksittäinen teko ei täyttäisi tänäkään päivänä seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöä sellaisenaan. Toisaalta kokonaistilanne luo myös tapahtuman ulkopuoliselle kuvan, että B:n seksuaalista itsemääräämisoikeutta on tilanteessa rikottu. En usko, että asia olisi läpihuutojuttu tänäkään päivänä ja tilanne voisi tuomioistuimessa päättyä kumman hyväksi vain.

7.2 KKO:31.5.2019:104

Tapauksessa KKO 2019:104 puolustusvoimien kantahenkilökuntaan kuuluva mies A oli syytteen mukaan suutelemalla ja eri tavoin koskettelemalla loukannut siviilihenkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta puolustusvoimien tiloissa. Syytteessä oli eritelty eri tekoja, joita olivat mm. käden laskeminen reidelle, kaulalle ja suulle suuteleminen, takapuolen puristelu, käden siirtäminen rintoja kohti jne. Korkein oikeus katsoi, että A on edellä kuvatulla menettelyllään syyllistynyt mm. seksuaaliseen ahdisteluun. A tuomittiin asiassa myös erinäisistä virkarikoksista. (KKO 31.5.2019:104.)

Jutussa oli pääasiassa kyse seksuaalisen ahdistelun 1 mom. 1 kohdasta. Lähes kaikki tapauksen tekemuodoista oli tehty nimenomaan koskettelemalla mm. seksuaalisesti merkittäviä ruumiinosia ja suutelemalla. Näiden osalta kriminalisointi ei ole muuttunut 1.1.2023 voimaan tulleen lakiuudistuksen myötä. Mikäli vastaava tapaus tulisi tänä päivänä oikeuden arvioitavaksi, olisi tuomio varmasti sama. Suurin osa edellä mainituista tekemuodoista ovat juuri sellaisia, mitä seksuaalisen ahdistelun lain esitöissä on mainittu kuten seksuaalisesti merkittävän kehonosan koskettelu ja suulle suuteleminen. KKO otti tuomiossaan kantaa myös, että teko-olosuhteet tapahtumien aikana ovat olleet seksuaalisesti olennaisia.

8 Vaikutukset

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen tavoite oli vahvistaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa. Lain tavoite oli tehdä seksuaalirikoksista suostumukseen perustuvia ja sillä tavoin osoitettaisiin muidenkin tekotapojen vakavuutta kuin esimerkiksi pakottamisen tai avuttoman tilan hyväksikäyttöä. Seksuaalisen ahdistelun osalta 1 mom. 2. kohdalla pyrittiin viestimään, että myös sanallinen ja muu toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaava teko ei ole yhteiskunnan kannalta katsottuna hyväksyttävä. Lakiuudistuksen myötä on pyritty edistämään yleisesti seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa sekä vaikuttamaan yleisesti asenteisiin seksuaalirikoksia kohtaan ja sitä kautta myös rikostentekijöiden käyttäytymiseen tilanteissa, joissa siihen lainsäädännön avulla on yleensäkin mahdollista vaikuttaa. (HE 13/2022 vp, 64.)

Lakiuudistuksella ei kuitenkaan ollut tarkoitus luoda sellaisia olosuhteita, joissa sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen kanssakäymiseen pitäisi saada toiselta osapuolelta ilmaisu vapaaehtoisuudesta millään tietyllä sanallisella tai muulla tarkasti määritellyllä tavalla. Täten voidaan todeta, että lakiuudistuksen vaikutus ei ole liian tiukka, eikä sillä rajoiteta seksuaalista kanssakäymistä yhtään sen enempää mitä tarvitsee. (HE 13/2022 vp, 64.)

Lakiuudistuksen vaikutus viranomaiseen esimerkiksi poliisin ei tarkoita, että poliisille tulisi uusia rikoslajeja tutkittavaksi vaan jo olemassa oleviin rikoksiin tullaan suhtautumaan eri näkökulmasta. Lakiuudistus ei myöskään muuta minkään viranomaisen tehtäviä tai viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita. Seksuaalisen ahdistelun kohdalla uusi laajennettu tekomuoto voi tuoda mm. poliisille joitakin uusia rikosilmoituksia ja sitä kautta myös myöhemmin syyttäjien ja tuomioistuimien työmäärää. Seksuaalisen ahdistelun osalta iso osa tekoja oli kriminalisoitu jo ennen lakiuudistusta, joten 1 mom. 2. kohdan lisääminen ei tulisi merkittävästi lisäämään viranomaisten työmäärää. On odotettavissa myös, että ensimmäisenä parina vuotena lakiuudistuksen tultua voimaan, käsitellään uuden tekomuodon käsittävät teot käräjäoikeudessa sakkomenettelyn sijaan. Suuntaa antava arvio ahdistelurikosten lisääntymisestä esitutkinnassa, syyttäjällä ja lopulta tuomioistuimessa on noin 20 % lakiuudistuksen tultua voimaan. (HE 13/2022 vp, 67.)

Ruotsissa vastaavanlainen seksuaalirikoslakiuudistus toteutettiin vuonna 2018. Ruotsissa todettiin mm. raiskausrikosten kasvaneen selvästi lakiuudistuksen jälkeen ja kasvua oli noin 21 prosenttia. Kokonaan määrän nousu ei välttämättä johdu suoraan lakiuudistuksesta, vaan kasvua voi selittää myös muu yhteiskunnallinen muutos. Vaikka hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp.) ei ole suoraan tuotu esille muutoksia seksuaalinen ahdistelu – rikoksen osalta Ruotsissa, voidaan todeta, että suuntaa antavasti uudistuksen kohteina olleiden rikosten laajentamisen myötä myös seksuaalisen ahdistelun osalta lisäystä mm. esitutkintaan määrissä tulee olemaan noin 20 prosenttia. (HE 13/2022 vp, 67.)

Hallituksen esityksen (HE 13/2022 vp, 68) mukaan yksittäisen ahdistelurikoksen tutkintaan esitutkinnassa käytetään noin 20 tuntia. Vuonna 2020 poliisin tietoon tuli 555 uutta seksuaalinen ahdistelu – rikosilmoitusta ja kun tämä kerrotaan arvioidulla työmäärän lisäyksellä eli 20 % niin tarkoittaa se sitä, että vuosittain esitutkintaa tulisi noin 111 uutta juttua tutkittavaksi. Jos tämä muutetaan käytettäväksi työtunneiksi, lakiuudistuksen myötä poliisin työmäärä ahdistelurikosten tutkintaan vuosittain on noin 2220 tuntia, ja kun yhden poliisin henkilötyövuoden tuntimäärä on 1640 tuntia, tarkoittaa se sitä, että lakiuudistuksen myötä henkilötyövuosissa lisääntyvä työmäärä on noin 1,3 henkilötyövuotta. Rahassa tämä tarkoittaa sitä, että pelkän seksuaalisen ahdistelun lakiuudistus tuo sisäministeriölle noin 91 000 € lisäkustannukset (1 henkilötyövuoden hinta poliisilla = 70 000 €).

9 Tutkimustulokset ja johtopäätökset

Mikä oli lakiuudistuksen tavoite?

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen tarkoitus oli vahvistaa henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta sekä koskemattomuuden suojaa. Tämä tarkoitti myös sitä, että seksuaalista ahdistelua rikosnimikkeenä tuli uudistaa ja siksi nimikkeen 1 momenttiin lisättiin kohta 2. joka käsittää muulla kuin fyysisellä tavalla tehdyn seksuaalisen ahdistelun. 1 momentin 1. kohta pysyi täysin muuttumattomana edelliseen lainsäädäntöön verrattuna kuten myös rikoksesta tuomittava rangaistusasteikko.

Fyysinen koskettaminen

Fyysistä seksuaalista ahdistelua käytiin läpi mm. korkeimman oikeuden 2019:104 tapauksen kautta sekä lakivaliokunnan asiantuntijan lausunnon kautta. Kuten tässä tutkimuksessa on jo todettu, ei lainsäädäntö tältä osin muuttunut 1.1.2023 voimaan tulleeseen seksuaalirikoslakiin verrattuna, joten sen käsittely tässä tutkimuksessa jäi vähäisemmäksi kuin 1 momentin 2 kohdan. Tutkimuksessa käytiin kuitenkin läpi lainsäätäjän näkemys ja tavoite myös 1 momentin 1. kohdan osalta ja tuotiin esille mitä lainsäätäjä on fyysisellä koskettamisella tarkoittanut. Tutkimustulosten perusteella koskettamisen tulee kohdistua seksuaalisesti merkittäviin kehonosiin ja se vaatii tiettyä intensiivisyyttä, joten pelkkä hipaisu ihmisjoukossa ei riitä täyttämään seksuaalisen ahdistelun tunnusmerkistöä.

Muulla kuin fyysisellä tavalla tehty seksuaalinen ahdistelu

Tämän tutkimuksen yksi päätavoite oli selvittää mitä 1 momentin 2. kohdan avoin tekotapa käytännössä tarkoittaa. Konkreettisia tekotapoja ja näkökulmia haettiin lakiuudistuksen taustalla olleesta hallituksen esityksestä ja oikeuskäytännöstä. Hallituksen esityksessä mainitut mahdolliset tekotavat on listattu tämän tutkimuksen sivulla 10. Tutkimusongelmaksi nousi se, että ei ole olemassa vielä oikeuskäytäntöä mikä käsittelee muuta kuin fyysisesti tehtyä seksuaalista ahdistelua ja joka olisi tapahtunut lakiuudistuksen jälkeen. Näin ollen parhaat mahdolliset konkreettiset esimerkit ovatkin juuri hallituksen esityksestä esiin nostetut tekotavat. Tässä tutkimuksessa käsiteltiin korkeimman oikeuden tapausta 2020:38 nimenomaan nyt voimassa olevan lainsäädännön näkökulmasta. Tapauksessa oli kyse nimenomaan muusta kuin fyysisestä seksuaalisesta ahdistelusta ja on mahdollista, että tänä päivänä vastaaja olisi tuomittu rangaistukseen juuri seksuaalisen ahdistelun 1 mom. 2. kohdan perusteella. Vielä vuonna 2020 kyseisessä jutussa vastaajana ollut mies jätettiin tuomitsematta rangaistukseen. On mahdotonta sanoa varmaksi mikä muu kuin fyysinen teko on rangaistavaa seksuaalisena ahdisteluna niin kauan kuin ohjaavaa oikeuskäytäntöä ei ole.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Tutkimuksessa käsiteltiin myös avoimen tekotavan ongelmallisuutta juuri 1 momentin 2 kohdan osalta. Tutkimuksessa kävi ilmi, että avoin tekotapa on ongelmallinen mm. rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta. Ongelmaksi koettiin kirjallisuuden perusteella se, että laki edellyttää säädökseltä sellaista tarkkarajaisuutta, että henkilö pystyy ennakoimaan/ymmärtämään lain perusteella mikä teko on rangaistava ja mikä ei. Tämä ei aina ole selvä ns. avoimen tekotavan rikosnimikkeissä. Tutkimuksessa selvisi kuitenkin, että seksuaalirikoksia pidetään luonteeltaan sellaisina, että kaikkia mahdollisia tekotapoja on mahdotonta listata rikosnimikkeessä ja siksi avoin tekotapa on tältä osin hyväksyttävää. Aihetta käsittelevässä kirjallisuudessa todettiin myös, että rikoslaissa on myös useita muita rikosnimikkeitä, joiden teonkuvaus on jätetty avoimeksi.

Yhteenveto tuloksista

Yhteenvetona voidaan todeta, että seksuaalirikoslainsäädännön uudistus seksuaalisen ahdistelun osalta oli tervetullut. 1 momentin 2. kohdan myötä henkilön seksuaalinen itsemääräämisoikeus ja henkilökohtainen koskemattomuus paranee. Vaikka ei ole olemassa vielä korkeimman oikeuden luomaa oikeuskäytäntöä uudistetun rikosnimikkeen osalta, oli hallituksen esityksessä listattu kattavasti eri tekomuotoja niin kosketteluun kuin muun kuin kosketteluun osalta. Mitä kosketteluun voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi vakavuudeltaan rinnastettavapa tapa sitten käytännössä tulee olemaan, selviää varmasti lähitulevaisuudessa.

Avoin tekotapa tietyntyyppisissä rikosnimikkeissä ei ole ongelma ja näin todetaan myös seksuaalisen ahdistelun osalta tässä tutkimuksessa. Seksuaalirikokset yleensäkin ovat luonteeltaan sellaisia, että avoin tekotapa on hyväksyttävää rikosten tunnusmerkistöissä.

Tutkimuksen mukaan lakiuudistuksella arvioidaan olevan taloudellisia vaikutuksia mm. poliisin, syyttäjävirastoon ja tuomioistuimeen. Tutkimuksessa käytiin läpi taloudellisia vaikutuksia mm.

poliisin osalta ja seksuaalisen ahdistelun – rikosnimikkeen uudistumisen myötä taloudelliset vaikutukset poliisiin olisivat n. 91 000 €.

10 Pohdinta

Tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää mitä seksuaalinen ahdistelu rikosnimikkeenä tarkoittaa uudistetussa seksuaalirikoslainsäädännössä. Tutkimuksessa keskityttiin ennen kaikkea kyseisen rikosnimikkeen 1 mom. 2 kohtaan, jota ei vielä rikosnimikkeessä ollut ennen 1.1.2023 voimaan astunutta lakiuudistusta. Tutkimuksessa saatiin konkreettisia vastauksia tutkimusongelmaan, joskin haasteita tutkimuksessa aiheutti se, että edellä mainitun kohdan osalta ei ollut olemassa vielä esimerkiksi korkeimman oikeuden luomaa oikeuskäytäntöä. Siitä huolimatta tutkimuksessa saatiin selville konkreettisia esimerkkejä mitä rikosnimikkeen kohta 2. voisi käytännössä tarkoittaa. Tutkimuksessa asetettuihin kysymyksiin saatiin vastaus siinä määrin, kun se saatavilla olevilla tiedoilla on mahdollista. Tutkimuskysymyksiä käsiteltiin useasta eri näkökulmasta ja vastauksia haettiin niin voimassa olevasta lainsäädännöstä, hallituksen esityksistä, valiokuntien asiakirjoista kuin niihin osallistuneiden asiantuntijoiden lausunnoista. Tutkimuskysymysten lisäksi tutkimuksessa pureuduttiin tutkimuksen aikana ilmi tulleisiin lakitekniisiin seikkoihin, joilla oli oleellinen merkitys mm. 2. kohdan avoimen tekotavan kannalta. Tutkimuksessa käytiin läpi myös mitä yhteiskunnallisia vaikutuksia lakiuudistuksella on tai saattaa tulevaisuudessa olla.

Tutkimuksen tulokset perustuvat alan kirjallisuuteen ja etenkin lakiuudistuksen takana olleeseen hallituksen esitysteen. Oman haasteensa asiaan loi se, että päivitettyä oikeuskirjallisuutta aiheesta ei ollut vielä paljoa saatavilla. Toisaalta, koska kyse oli nimenomaan lakiuudistuksen tutkimuksesta, ovat asiakirjat kuten hallituksen esitys, lakivaliokunnan mietintö ja perustuslakivaliokunnan lausunto keskeisessä osassa tutkimusta ja riittävät tutkimuskysymyksiin vastaamiseen. Tutkimuksen kannalta löytyi myös joitakin relevantteja lähteitä oikeuskirjallisuudesta ja niitä pyrin hyödyntämään tässä tutkimuksessa. Tutkimusongelmaa käytiin läpi laajasti ja sen tietoperustana toimivat enimmäkseen viranomaisten asiakirjat. Vastauksia haettiin myös aiheen perusteoksista ja muusta oleellisesti aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta.

Tutkimusmenetelmän ei liittynyt mitään rajoituksia. Oikeusdogmaattinen tutkimustapa toimi aiheeseen hyvin, koska sen avulla pystyttiin käymään laajasti ja kattavasti kysymyksiin liittyvää

kirjallisuutta läpi. Sen avulla pystyin käymään läpi mitä oikeuskäytäntö mm. 1 kohdan osalta on aikaisemmin ollut ja pystyin peilata sitä nykyiseen lainsäädäntöön.

Tutkimuksen tuloksia voidaan toistaa vastaavalla tutkimuksella. Uudessa tutkimuksessa tutkijalla olisi varmasti saatavilla oikeuskäytäntöä tutkittavasta aiheesta ja sitä myöten tutkimustulokset olisivat entistäkin luotettavimpia. Tutkimustuloksista on konkreettista hyötyä mm. itselleni, koska työskentelen poliisina kentällä ja kirjaan rikosilmoituksia. Samoin tutkimuksesta hyötyvät mahdollisesti tutkinnanjohtajat, kun he joutuvat miettimään mistä rikoksesta asiassa on loppujen lopuksi kyse. Tutkimuksen lopputuloksesta olikin jo etukäteen kiinnostunut sama tutkinnanjohtaja/lakivaliokunnan asiantuntija, johon tässä tutkimuksessa viittasin. Kokonaisuudessaan tutkimustulokset soveltuvat kaikille, joiden tarvitsee pohtia seksuaalista ahdistelua rikosnimikkeenä ja sitä mitä se käytännössä tarkoittaa.

Jatkotutkimuksina aiheelle voisi olla esimerkiksi se, että tutkittaisiin miten oikeuskäytäntö suhtautuu hallituksen esityksessä kuvailtuun seksuaaliseen ahdisteluun ja miten oikeus tulkitsee 1 momentin 2. kohdan. Tällaisella tutkimuksella saavutettaisiin hyvin luotettava tulos ja selkeä kuva siitä mitä seksuaalinen ahdistelu konkreettisesti on. Tutkimuksessa saataisiin ehkä myös vastaus siihen onko avoin tekotapa niin ongelmallinen seksuaalisessa ahdistelussa kuin sen annettiin lain esitöissä ymmärtää.

Lähteet

Asmundela, S. 2022. RL 20 luvun kokonaisuudistus aikuiset. Asmundelan poliisihallinnolle luoma koulutuspaketti seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksesta. Viitattu 16.10.2023.

Asmundela, S. 2022. HE 13/2022 vp LaV 09.03.2022. Saara Asmundelan lakivaliokunnan asiantuntijalausunto. Viitattu 19.10.2023.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2022-AK-11176.pdf>.

HE 13/2022 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi. Viitattu 28.9.2023.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_13+2022.pdf.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 202. Viitattu 28.8.2023. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.

Kess, K. 2023. Itsemääräämisoikeus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Alma Talent.

Kirjallisuuskatsaukset. 2022. Artikkelit Jyväskylän ammattikorkeakoulun verkkosivuilla. Viitattu 28.8.2023. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/kirjallisuuskatsaukset/>.

KKO 31.5.2019/104. Sotilasrikos – Palvelusrikos - Seksuaalirikos - Seksuaalinen ahdistelu - Tuomioistuimen toimivalta - Asiallinen toimivalta - Rangaistava teko - Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate. Viitattu 27.9.2023.

<https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/1574928141740.html>.

KKO 29.5.2020/38. Seksuaalirikos - Seksuaalinen ahdistelu - Seksuaalinen teko. Viitattu 23.9.2023. <https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/1590670545224.html>.

Kolehmainen, A. 2015. Tutkimusongelma ja metodi lainopillisessa työssä. Artikkelit Edilex-palvelussa. Viitattu 11.12.2023. <https://www.edilex.fi/artikkelit/15461.pdf>.

Korkein oikeus. 2020. Artikkelit Korkeimman oikeuden tehtävistä heidän omalla verkkosivullaan. Viitattu 16.10.2023. <https://korkeinoikeus.fi/fi/index/korkeinoikeus.html>.

Lappi-Seppälä, T., Hakamies, K., Helenius, D., Melander, S., Nuotio, K., Ojala, T. & Rautio, I. 2022. Rikosoikeus. Rikosoikeuden perusteet. 5. p. Helsinki: Alma Talent.

LaVM 10/2022 vp. Lakivaliokunnan mietintö LaVM 10/2022 vp– HE 13/2022 vp. Viitattu 28.9.2023. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/LaVM_10+2022.pdf.

L 1889/39. Rikoslaki. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 22.8.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>.

Leinonen, R. 2018. Sisällönanalyysi. Artikkelit Spoken.fi -sivustolla. Viitattu 11.12.2023. <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>.

Määttä, T., Tolvanen, M., Väättä, U., Kolehmainen, A., Myrsky, M. & Keinänen, A. 2012. Oikeudellisen ajattelun perusteita. Oikeustieteiden pääsykoekirja 2012. Viitattu 25.10.2023. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/10545/urn_isbn_978-952-61-0766-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus

PeVL 20/2022 vp. Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 20/2022 vp– HE 13/2022 vp. Viitattu 28.9.2023. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/PeVL_20+2022.pdf.

Rautio, J. 2004. Erittäin tärkeä yleinen etu syyttäjän syyteoikeuden perustana. Helsingin yliopiston opiskelijakirjaston verkkojulkaisu 2004. Viitattu 11.12.2023. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/faba289f-f9b7-458d-bac3->

2f673752250e/content.

Rikoslaki 39/1889. Annettu 19.12.1889. Viimeisin muutos 1.4.2023. Viitattu 28.10.2023.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>.

Seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun kokonaisuudistus. 2020. Eduskunnan kirjasto.

Artikkeli Eduskunnan verkkosivuilla. Viitattu 27.9.2023.

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/seksuaalirikoksia-koskevan-rikoslain-20-luvun-kokonaisuudistus.aspx.

Tapanila, A. 2023. Seksuaalirikokset ja oikeudenkäynti. Helsinki: Alma Talent.

Tukiliitto. N.d. Mitä itsemääräämisoikeus on? Artikkelitukiliitto.fi – verkkosivuilla. Viitattu

16.10.2023. <https://www.tukiliitto.fi/tuki-ja-neuvot/itsemaaraamisoikeus/mita-itsemaaraamisoikeus-on/>.

Tutkimusetiikka ihmistieteissä. N.d. Artikkelitietoarkiston verkkosivuilla. Viitattu 15.9.2023.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>.

Tutkimuksen toteuttaminen. 2021. Jyväskylän yliopiston julkaisu koppa.jyu.fi -verkkosivuilla.

Viitattu 15.9.2023.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>.

Valtioneuvosto, 2022. Seksuaalirikoslain uudistus tulee voimaan ensi vuoden alussa. Artikkelivaltioneuvoston-verkkosivuilla. Viitattu 27.9.2023. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/seksuaalirikoslain-uudistus-tulee-voimaan-ensi-vuoden-alussa>.

Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS Kustannus

Vuorenpää, M., Helenius, D., Hietanen-Kunwald, P., Hupli, T., Koulu, R., Lappalainen, J., Lindfors, H., Niemi, J., Rautio, J., Saranpää, T., Turunen, S. & Virolainen, J. 2021. Prosessioikeus. 6. p. Helsinki: Alma Talent.